

Danmarks kyrka

Landskap/län: Uppland/Uppsala län

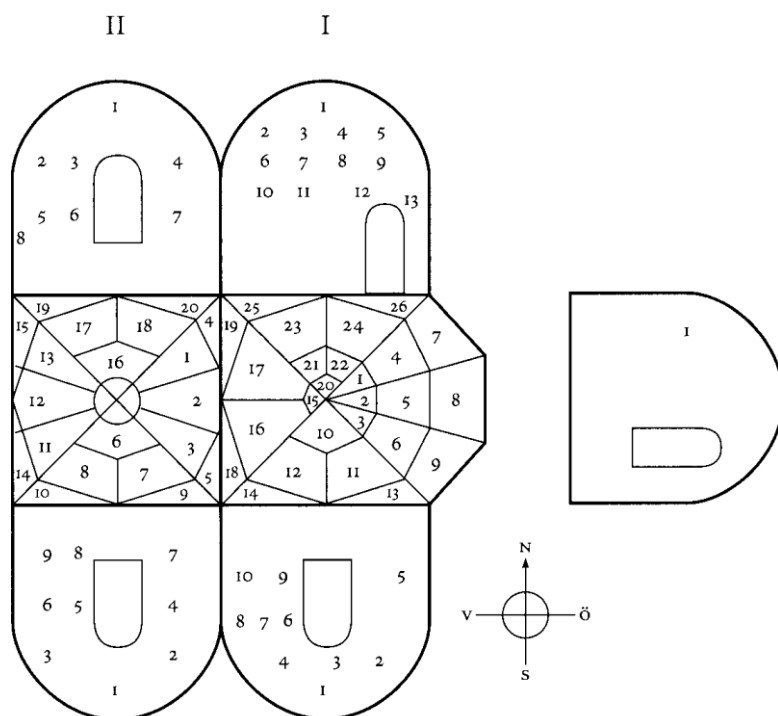
Kyrkoorganisation: Uppsala stift, Danmark-Funbo församling

Plats: cirka 8 kilometer sydost om Uppsala

Koordinater: 59°49'58.59"N 17°44'41.83"Ö

Målningarnas skapelseid: Sena skapelseperioden, slutet av 1480-talet till början av 1500-talet

Målningarnas kondition: Mycket kraftigt restaurerade

DE TVÅ ÖSTLIGA TRAVÉERNA

Den äldsta delen av kyrkan är troligen från omkring 1300. Kyrkan har tillkommit i tre etapper.

Det finns målningsskikt från tre olika perioder av 1400-talet. De två västligaste valven har målningar från 1440-talet som man tror har utförts av Johannes Rosenrodh. Östra delen av långhuset och koret har målningar som har tillskrivits Albertus Pictor. Dessa senare målningar har troligen tillkommit i början av 1490-talet vid en tillbyggnad av koret.

1752 överkalkades målningarna. 1889 knackades målningarna fram, kalkerades av, varefter valven återigen kalkades över. Målningarna målades sedan upp på nytt på den nykalkade ytan av dekorationsmålaren Emil Bergendorff. Väggar ursprungliga målningar knackades fram 1958 och konserverades.

Målningarna idag

Kyrkan har idag två kryssvalv dekorerade av Albertus Pictor. Dessa är mycket hårt restaurerade. Det gör att de inte känns särskilt autentiska.

Väggmålningarna är av ojämn kvalitet och ibland fragmentariska. Något dekorerat vapenhus finns inte.

Målningarnas tillgänglighet

Valmålningarna är fullt synliga. Några väggmålningar skymms, bland annat av kororgeln.

Travé I

Valvet

1. Två änglar med Kristi pinoredskap.
2. Två änglar med Kristi pinoredskap.
3. Två änglar med Kristi pinoredskap.
4. Mose visar på kopparormen (4 Mos 21:4–9; jfr BP 25/.e.).
5. Nådstolen, dvs. Gud Fader som håller korset med Kristus i sina armar. De flankeras av två änglar medan den Helige Andes duva sänker sig över Kristus.
6. Isak bär offerveden samt Offrandet av Isak (1 Mos 22:6–18), hopkomponerad.
7. Mannaregnet i öknen (2 Mos 16:4 ff; jfr BP 18/s).
8. Jesus utspisar femtusentusen män med två fiskar och tre bröd (Mark 8:5).
9. Mose slår vatten ur klippan (2 Mos 17:5–6; jfr BP 26/.f.).
10. Jona kastas i havet för att uppslukas av valfisken (Jon 1:5–2:1; jfr BP 27/.g.) och där bredvid Jona uppstigande ur valfisken (Jon 2:11; jfr BP 29/.i.).
11. Josef kommer till sina bröder med mat (1 Mos 37:12 ff) och kastas i brunnen (1 Mos 37:20–24; jfr BP 27/.g.).
12. Josef säljs av sina bröder (1 Mos 37:25 ff; jfr BP 17/.r).
Josefs blodiga klädnad överlämnas till Jakob (1 Mos 37:31–33; jfr BP 16/q).
13. Profetbrösbild.
14. Profetbrösbild.
15. Simson bänder isär lejonets käftar (Dom 14:5–6; jfr BP 28/.h.).
16. Babylonierna kräver Daniels död (Dan 6:13 ff; Tillägg till Daniel C 28–31; jfr BP 22/.b.).
17. Daniel i lejongropen (Dan 6:16 ff; Tillägg till Daniel C 29–42; jfr BP 31/.l. och även BP 22/.b.), en simultanframställning som här sammanfattar händelseförloppet från det att kungen gläder sig åt att finna Daniel levande i lejongropen till framställningen av Daniels forna fiender, som nu hamnat i samma grop (Dan 6:19–24; Tillägg till Daniel C 40–42; jfr BP 31/.l.).
18. Profetbrösbild.
19. Profetbrösbild.
20. Fågel Fenix, symbol för Kristi död och uppståndelse, liksom för bl.a. kyskheten, hoppet och kyrkan.
21. Henok upptages till himlen (1 Mos 5:24; BP 34/.o.).
22. Elias himmelfärd (2 Kung 2:11; BP 34/.o.).
23. Kristi himmelfärd (Luk 24:50–53; Apg 1:9–11; jfr BP 34/.o.).
24. Pingstundret, dvs. den Helige Andes utgjutande över apostlarna (Apg 2:1–4; jfr BP 35/.p.).
25. Profetbrösbild.
26. Profetbrösbild.

Östra väggen

1. Sköld med Kristi fem sår, dvs. hans genomborrade hjärta, händer och fötter.

Södra väggen

1–3. Otydliga fragment.

4. David återvänder i triumf till Jerusalem med Goljats huvud och hyllas (1 Sam 17:54; jfr BP 14/o).
5. S:t Kristoffer.

6–8. Fragment.

9. Nattvarden (Matt 26:26–29; jfr BP 18/s).
10. Jesus tvättar apostlarnas fötter (Joh 13:1–17).

Norra väggen

1. Elias offer (1 Kung 18:36–39; jfr BP 35/p.).
2. Jesus i Getsemane (Luk 22:39–46; jfr BP 20/v).
3. Judaskyssen med Malkos-episoden (Joh 18:10; Luk 22:47–48; jfr BP 21/a.).
4. Jesus inför översteprästen Kajafas (Matt 26:57–68; jfr Joh 18:12–24; jfr BP 16/q).
5. Jesus inför Pilatus (Matt 27:1–26; jfr BP 22/b.).
6. Skymfandet av Jesus (Matt 27:29 f; Mark 15:18 f; Joh 19:3).
7. Gisslandet av Jesus (Mark 15:16–19).
8. Jesus törnekröning (Mark 15:16–19; jfr 23/c.).
9. *Ecce homo* (Här är mannen)! Jesus visas upp för folket (Joh 19:5) vid förhöret inför Pilatus (jfr BP 22/b.).
10. Jesu korsbärande, där han får hjälp av Simon från Kyrene (Matt 27:31–37; jfr BP 24/d.).
11. Jesu Kristi korsfästelse (Matt 27:35; jfr BP 25/e.).
12. Kristi gravläggning (Matt 27:57–64; jfr BP 27/g.).
13. Kristi uppståndelse (Mark 16:1–8; Luk 24:1–12; jfr BP 29/i.).

Pilastrarna mellan travé I och II

1. Helig biskop.
2. Biskop med figur under fötterna, troligen S:t Henrik.

Travé II

Valvet

1. Salomo upphöjer sin mor Batseba (1 Kung 2:19; jfr BP 36/q.).
2. Marias förhärligande (jfr BP 36/q.).
3. Ester inför Ahasveros/Xerxes (Est 2:16–18; jfr BP 36/q.).
4. Påven Gregorius den store, en av de fyra latinska kyrkofäderna.
5. Hieronymus, kardinal, en av de fyra latinska kyrkofäderna.
- 6a. Jesus frestas av djävulen att göra stenar till bröd (Matt 4:1–11; Luk 4:3–4; jfr BP 10/k).
Syndafallet (1 Mos 3; jfr BP 10/k).
- 6b. Utdrivande ur paradiset (1 Mos 3).
7. S:t Olofs seglats.
8. Kung Olof kröns av två biskopar.
9. Profetbrösbild.
10. Profetbrösbild.

11. Israeliternas vandring genom Röda havet (2 Mos 14:15 ff; jfr BP 9/i).
12. Jesu dop (Matt 3:13–17; Luk 3:21–22; jfr BP 9/i).
13. Spejarna med druvklasen (4 Mos 13:22–28; jfr BP 9/i).
14. Ambrosius, biskop, en av de fyra latinska kyrkofäderna.
15. Augustinus, biskop, en av de fyra latinska kyrkofäderna.
16. Jesus på förklaringsberget (Matt 17:1–9; jfr BP 12/m).
17. Gideon och undret med fällen (Dom 6:36–40; jfr BP 1/a).
18. Marias död. Aposteln längst till höger håller en klocka.
19. Profetbrösbild.
20. Profetbrösbild.

Södra väggen

1. *Salvator mundi* (världens frälsare) omgiven av änglar.
2. S:t Olof anländer till Stiklastad?.
3. S:t Olofs dröm före slaget vid Stiklastad.
4. Troligen scen ur Olofslegenden.
5. Fragment av mansfigur utanför en byggnad, troligen tillhörigt Olofslegenden.
6. Fragmentarisk figurscen, troligen slaget vid Stiklastad med S:t Olofs martyrium.
7. S:t Erasmus (skymd av orgeln).
8. Fragmentarisk figurscen.
9. Den frommes och den världsliges bön med Kristus som Smärtoman.

Norra väggen

1. Jesse rot (Jes 11:1 f, Rom 15:12). Brösbilderna framställer dels Jesu förfäder, dels de profeter som förebådade Jesu födelse.
2. Herren visar sig för Mose i den brinnande törnbusken (2 Mos 3; jfr BP 2/b).
3. Bebådelsen för jungfru Maria (Luk 1:26–38; jfr BP 1/a).
4. Jesu födelse (Luk 2:1–21; jfr BP 2/b) (fragment).
5. De heliga tre kungarnas tillbedjan av Jesusbarnet (Matt 2:1–12; jfr BP 3/c).
- 6–7. Fragment.
8. S:t Antonius och aposteln Johannes med kalk.

Gördelbågen mellan travé II och III

1. De visa och de fåvitska (oförståndiga) jungfruarna (Matt 25:1–13; jfr BP 20/v).